

ומעתה נראה שאין מקום גם לראות הוצאת ש"ר במקרה דנן ואמתלא לטענת מאיס עלי, כיון שהצד השני גרם לכך. הא למה זה דומה? למי שאסר על אשתו להתקשט ולהתרחץ, ואח"כ יבא עליה בטענה שמאוסה היא עליו בגלל לכלוכה וכיעורה...

וע"כ גם אילו יתברר לבי"ד שאין כיום הזה חשד שענינו נתן באחרת, אין להפסידה מזונותיה, כי טענתו שמאוסה עליו אין בה ממש, מאחר שהוא היה הגורם.

סימן נ : דיור עם קרובות הבעל

לפנינו ערעור על החלטת כב' ביה"ד הרבני האזורי בחיפה מיום כ"ו אב תשל"ז (תיק 4155/4) בה נאמר :

"אחרי שביה"ד עיין במו"מ לצדדים מחליט : אחרי שביה"ד הוציא החלטה ביום י"ח אדר תשל"ז בה לא חייב ביה"ד את הבעל לשכור דירה בנפרד, לאור העובדה שהאשה קיבלה על עצמה לגור עם חמותה, ואחרי שהאשה לא הוכיחה שחמותה ואחות בעלה מציקים לה באופן מיוחד, והיות והאשה עזבה את בית בעלה.

אי לכך ביה"ד אינו פוסק מזונות לאשה, כמבואר באה"ע סי' ע' סעי' יב דאשה שעזבה את בית בעלה, אין לה מזונות ורק אם מביאה ראיה שאינה יכולה לגור שם אז לא הפסידה מזונותיה, וראיה כזו לא הביאה האשה.

להעביר העתק מהחלטה זו לצדדים".

החלטה זו מסתמכת, כאמור בה, על החלטה קודמת של ביה"ד הנ"ל, בתיק 1631/1 מיום י"ח אדר תשל"ז בה נאמר :

"לאחר שביה"ד עיין בטענות הצדדים, ביה"ד בא לידי החלטה כדלהלן : אין בידי ביה"ד לפי-שעה לאור הטיעונים שנשמעו לחייב את הבעל לשכור דירה בנפרד, וזאת לאור העובדה שהאשה קיבלה על עצמה לגור בבית חמותה. עם כל זאת ביה"ד מצוין שבאם לאשה הוכחות שהתנהגות החמות כלפי' הנה חריגה ביותר, ביה"ד יחזור וידון לאור עתירה כזו.

הנימוק להחלטת ביה"ד, שללא כל ספק קיבלה האשה על עצמה כל המגרעות הנובעות מחיים משותפים עם חמותה. אך מה שקיבלה על עצמה הינו הסיכון הרגיל, וכפי שדעת "בית-מאיר", הובא ב"פתי תשובה" סימן ע"ד, שעל זה אין צורך אף בהוכחות, וכפי שדייק מדברי הרמב"ם. אמנם באם המגרעת הינה מעל המודוס המקובל, זכותה שמורה להגיש בקשה בהתאם.

להודיע הצדדים ההחלטה".

ואלו הן העובדות, כפי שמשתקף מטענות הצדדים שבתיקי ביה"ד ומטענותיהם בפנינו :

הצדדים הם בעל ואשה שנישאו כדמו"י בערך לפני שנתיים וחצי. אחר כשנה וחצי מנישואיהם הגישה האשה תביעה לשלום בית ומזונות. וזה לאחר שעזבה את מקום מגוריהם שהיה בחדר בדירה משותפת להם יחד עם אם הבעל ואחותו.

לטענתה, עזבה את הדירה בגלל קשיים במגוריה יחד עם חמותה וגיסתה, כפי שמתברר, היתה לה גם שותפות בעסק (מספרה) יחד עם גיסתה זו, ואף שותפות זו נתפרקה בגלל מריבות. לטענת הבעל, היה מדובר ביניהם בעת הנישואין שמגוריהם יהיו בדירה המשותפת והאשה הסכימה. אין לו אפשרות לעזוב את אמו שהיא אשה חולנית וזקנה, וכן אין משכורתו מאפשרת לו שכירת מקום מגורים נפרד.

האשה מודה אמנם שהסכימה בשעת הנישואין לגור בדירה זו יחד עם חמותה וגיסתה, אולם לדבריה "לא הסכמתי לגור שם כל החיים". יש לה בעיות ע"י המגורים המשותפים, והיא חסרה את הפרטיות של חיי משפחה רגילים, ולא יכלה להמשיך לגור שם, ומעולם לא חייבה עצמה לגור בדרך זו "רק לתקופה של שנה ולא לכל הזמן".

נציין, שמנוסח טענת האשה נראה, שגם לדבריה לא התנתה במפורש שהסכמתה היא רק לזמן, אלא שניתן להבין שאין הסכמה מעין זו ניתנת אלא לתקופה קצרה שלאחר הנישואין "ולא לכל הזמן".

בשעת קיום הדיון שעליו ניתנה ההחלטה שהיא נשוא הערעור, היתה האשה לדבריה בסוף תקופת הריון, ואכן בינתיים נולדה להם בת, אלא שזה אינו נושא לערעור שלפנינו.

בשמיעת ערעור שלפנינו, חזר ב"כ האשה על הטענות שהושמעו בפני ביה"ד האזורי, והוסיף שהאשה מסכימה ומסתפקת בשכירת דירה קטנה וגם אם תהיה בקרבת מקום לדירת אמו, כך שיוכל לבקרה לעתים מזומנות, רק שלא יגורו יחדיו, וכנ"ל, כדי שיוכלו לחיות בשלום ושלוה.

עיינו בטענות הצדדים ובחומר שבתיק, וזה אשר עלה בידנו :

נדון לראשונה, כשלא היה תנאי מפורש על מקום מגורים משותפים עם חמותה ואחות בעלה. הלכה זו מבוארת בשו"ע (אה"ע סי' ע"ד סעיף ז) :

היא שאמרה אין רצוני שיבואו לביתי אביך ואמך אחיך ואחיותיך ואיני שוכנת עמהם בחצר אחת מפני שמריעים לי ומציקים לי, שומעים לה.

מלשון זה של המחבר, שהיא כלשונו של הרמב"ם נראה שאין צורך בהוכחות, ודי בטענה בעלמא. אולם ברמ"א

שם הוסיף :

ודוקא שנראה לבי"ד שיש ממש בדבריה שהן מריעים לה וגורמין קטטה בינה לבעלה וכו'. ונוהגין להושיב עמהם איש או אשה נאמנים ותדור עמהם עד שיתברר על ידי מי נתגלגל הריב וקטטה.

וכי ע"ז "בית מאיר" (הו"ד ב"פתחי תשובה" שם);

ברמב"ם לא נזכר כ"א אמו ואחותו, והיינו משום דסובר דמן הסתם נאמנת שמריעין לה. וזה דוקא באמו ואחותו שהן מן הנשים השונאות אותה. אבל הטור והשו"ע אזלי בשיטת הרב המגיד שהביא הרמ"א בהגהה, דדוקא שנראה לבי"ד שיש ממש בדבריה, ולהכי אפילו אביו ואחיו. אולם מסתבר לע"ד דעת הרמב"ם דעל אמו ואחותו סתמא יכולה לטעון.

אכן מהרמ"א שסתם הדברים וקאי על כל דברי המחבר שנקט גם "אמך ואחיותיך" משמע בבירור שנוקט שגם באלו הנשים למרות שסתמן שונאות אותה, גם כן לא סגי באומדנא זו אלא צריך בירור "על ידי מי נתגלגל הריב והקטטה". ואין שומעין לאשה בטענתה, רק לאחר שמוכיחה זאת. וא"כ לכאורה להלכה, זהו ספיקא דדינא, אם יש לפסוק כ"בית מאיר" נגד דעת הרמ"א, שהיא עפ"י תשו' הרי"ף שהובאה ברבינו ירוחם כפי שציין ב"דרכי משה" על הטור, וכ"ה דעת הרב המגיד.

אלא שעצם סברת הרמ"א היא מוקשה מאד לכאורה וכטענת "בית מאיר", שכיוון שהן מהנשים השונאות אותה, לשם מה יש צורך בהוכחה נוספת, וצ"ע לכאורה. והנראה בזה שמזה שסתמן שהן שונאות אותה עדיין אין ראייה שאכן הן הן הגורמות לקטטה, שהרי כשם שהן שונאות אותה, לפי הגדרת חז"ל, כך גם היא שונאתו, אם כי מי שיאמר לנו שהן הגורמות, שמא היא הגורמת לקטטה, ואף תביעתה זו שאינה רוצה שיגורו אתה בחצר, היא מדרכי ההצקה שמציקה להן. על כן יש צורך להושיב ביניהם נאמן שיתברר בשל מי הרעה הזאת "ועל ידי מי נתגלגל הריב והקטטה".

אכן בדעת הרמב"ם שכתב בסתמא "שומעין לה" ומשמע בבירור שאינו מצריך שום בירורים נוספים כדנקט "בית מאיר" בדעתו, ונראה שסובר, שגם אם כך הדבר, והיא המגלגלת הקטטה, כיוון שעל כל פנים הגורם המביא לידי קטטה עם בעלה היא העובדא, שנשים אלו גרות בקרבת מקום עמהם ששנאתן ההדדית שהיא טבעית, כפי שקבעו חז"ל, גורמת לכך, ואשר על כן שומעין לה, שרשות בידה לתבוע מדור שלא יתערבו אחרים עמהם, מאחר שע"ז נמצא מופר שלום הבית שבינה לבין בעלה, ולחיים ניתנה ולא לצער (כתובות ס"א ע"א), על כן סובר שאין צורך בשום בירורים, וסגי בטענתה שאינה יכולה לדור עמהן.

(ועפ"ז אפשר אולי להבין מה שהטור והמחבר, למרות שנוקטים כהרמב"ם ששומעין לה, הוסיפו שזה גם בטענת נגד אביו ואחיו, ושלא כ"בית מאיר" שהבין שדברי הרמב"ם הם בדווקא כשטוענת נגד נשים אלה שסתמן שונאות אותה. כי מאחר שלדעה זו גם אם היא המגלגלת הקטטה מ"מ שומעין לה, אם כן טענתה טענה בכל גווני. אכן אין זה מוכרח, וי"ל שלדעת הרמב"ם שבדווקא בנשים אלה ששנאתן ההדדית היא אורחא דמילתא, ולא כן כשבאה בטענה נגד הללו, שבדרך כלל אין שם סיבה לשנאה, א"כ אם היא המגלגלת הקטטה, הרי היא אשה קנטרנית, שאינה יכולה לבא בטרוניא על בעלה בקשר לזה).

ומכל מקום נראה להשוות קצת הדעות. דעד כאן לא ס"ל להרמ"א ואידך דקיימי בשיטה זו שעל האשה להוכיח צדקת טענתה, אלא בגוונא שתובעת הרחקת נשים אלה מביתה, שבזה המבואר בראב"ד בהשגתו על הרמב"ם שכי: "...אבל אם היא באה בגבולו, אין מוציאין אותן בשבילה ממקומן". ולזה מתייחסים דברי הרב המגיד שם, וכן היא השאלה שעליה באה תשובת הרי"ף ברבינו ירוחם: "אם נתקוטטה אשה עם חמותה ולא רצתה לדור עמה... יש מן הדין להוציאן או לא". שבזה דעת הני רבנותא, שיש צורך לברר מי המגלגלת וגורמת הקטטה. מה שאין כן, כשאין האשה תובעת שיידחו מפניה, ואינה אלא דורשת שהבעל יתן לה מדור נפרד, שבזה אין לחשוש שתביעתה זו היא קנטרנית, ובאה רק מתוך רצון לצער, שהרי אין היא פוגעת בהן, והן במקומן נשארות, ואדרבא היא היא המטלטלת עצמה ממקום למקום. בזה כו"ע מודים לסברת "בית מאיר", שיש לשמוע לה, בטענתה שהגורם לתביעתה לשינוי מקום המגורים, הן נשים אלה מתוך שנאתן לה, וגם אם הקטטה נתגלגלה בשל האשה, מכל מקום העובדא שמציקין ומריעין לה דיה לחייבו לתת לה מדור נפרד, כי טענתה שקשה לה לגור אתן יחד בכפיפה אחת מתקבלת על הדעת שנאמרה בכנות, ואין היא חייבת לסבול, מאחר ששנאתן ההדדית אינה בחינת יוצאת דופן, והיא נחלת רבים.

(ולהלן נברר עוד בע"ה, שגם אם לא נקבל חילוק זה, ונראה זאת כספיקא דדינא, אם הלכה כהמחבר ואידך רבוותא, או כהרמ"א וכל הני דקיימי בשיטה זו, מכל מקום יש לפסוק למעשה כדעת המחבר, שהאשה היא בגדר מוחזק והבעל הוא בדין הממע"ה, ויש לקבל טענתה שאינה יכולה לדור שם מבלי צורך בהוכחות מי המגלגלת הקטטה).

ועתה נעתיק עצמנו לדון באופן שהיתה הסכמה מהאשה לדור יחד עם נשים אלה - כנידון דידן, שגם האשה מודה בשבעתו הסכימה, אלא שטוענת שאין זה הסכמה לכל החיים, וכנ"ל.

בזה לפנינו משי"כ ב"דינא דחיי" (על הסמ"ג מבעל "כנסת הגדולה") וז"ל:

והוי יודע דאם התנו בשעה קידושין שידור חמותה עמה... אין שומעין לה. ודבר זה נלמד משאלה ששאלו לרי"ף ז"ל בלשון הזה אם נתקוטטה אשה עם חמותה ולא רצתה לדור עמה... ולא התנו בשעת קידושין שידורו עמהן, יש מן הדין להוציאן או לא. והרב ז"ל השיב עפ"י שאלתו, ולא אמר דאפילו אם התנו בשעת קידושין יכולה לומר סבורה הייתי לקבל, עכשיו איני יכולה לקבל" (דינא דחיי ח"א לאוין דף פ"ג א' והובא בפסקי דין רבניים ח"א עמ' 214, וח"ד עמ' 138).

אכן גם אם נקבל דיוקו של ה"דינא דחיי", אכתי יש לדון מה דינה של הסכמה סתמית, שלא נאמר בה למשך כמה זמן היא מסכימה, כנידון דידן, שכאמור נראה שאין האשה טוענת שהוסכם על זמן מסויים, רק כאילו שזה צריך להיות מובן מאליה, שאין זה "לעולם".

ונראה שיש לדון ממה שמצינו כיוצא בזה לענין מי שחייב עצמו לזון חברו. הלכה זו מובאת ברמ"א (חו"מ סי' ס"ג):

וי"א דהמקבל עליו לזון חברו סתם, כל ימי חייו, או כל זמן שצריך משמע. וי"א דאם קיבל עליו לזונו סתם, או יתן לו ק' זהובים לשנה, נפטר בשנה אחת מנדרו.

בפשטות נראה, כדנוקטים המפרשים שם, שאלו הן שתי דעות חלוקות; דעה שניה, שהיא דעת הרא"ש, נוקטת שזה ספק על משמעות משך הזמן, ועיי' נקטינן דהמוציא מחבירו עליו הראיה. (ויש גם לומר שאין בלשון זה אלא התחייבות לזונו שעה אחת בלבד, אלא שבמקרה הנידון גילה דעתו למשך שנה לפחות, ממה שאמר "או יתן ק' זהובים לשנה").

ואילו לדעה ראשונה, שהוא דעת הרשב"א, משמעות לשונו היא שכל זמן שהוא צריך, ואשר על כן יש הבדל לדעה זו, אם זה שהתחייב כלפיו היה עני באותה שעה, שאז מסתבר שחייב למשך זמן שהוא עומד בעניו, ואם נתעשר שוב אינו חייב לזונו, ואם לא היה נצרך בשעת ההתחייבות, סתמא שהיא התחייבות לכל החיים (עיי' בסמ"ע ובש"ך). ולהלכה יש לנקוט כהרא"ש, וכדין המוציא מחבירו עליו הראיה. גם מצד האי פלוגתא דרבוותא. ובי"תומים" (הובא ב"פתחי תשובה" שם) העלה שאין כאן מחלוקת, וגם הרשב"א מודה בהתחייבות ממונית דאמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה. אלא שהרשב"א דן שחייב עצמו מדין נדרי צדקה, דבזה נקטינן סתם נדרים להחמיר. [ונראה מהתומים, שאין המדובר דוקא כשטוען שלא היה במחשבתו להתחייב אלא לזמן של שנה וכיוצא בזה, אלא שבא לפטור עצמו מצד עצם הלשון שאינו ברור, ושעל כן יש לחייבו רק בפחות שבלשון זה, שהרי בהא דאמרינן סתם נדרים להחמיר, המדובר כשאינו אומר שכיוון בלשונו לצד הקולא, שאז הוא נאמן להקל גם בנדרים, כמבואר ביו"ד (רי"ח סי"א). אלא שדנים מצד סתימות לשונו, בזה הוא דאמרינן ספק נדרים להחמיר].

ומעתה עלינו לדון בנידון דידן שהיתה הסכמה סתמית לגור עם חמותה ואחות בעלה, אם נאמר שהתחייבות זו היא לתמיד, או ניתן לפרשה לזמן מצומצם בלבד, וכזה דהמחייב עצמו לזון את חברו, שמצד המוציא מחבירו עליו הראיה מפרשים לשונו לקולא לנתבע, לשעה אחת או לשנה אחת בלבד וכ"ל.

ונראה שכל כהאי גוונא שהדבר ספק, אם מקיים הבעל התחייבותו במדור או לא, יש לדון את האשה כמוחזקת והבעל הוא שהגדר המוציא מחבירו עליו הראיה. וזה עפ"י המבואר בגמרא במס' כתובות (דף פ"ג ע"ב) על האמור במשנה שם שאם כתב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסך, הרי זה אוכל פירות בחייה ואם מתה - יורשה. ופריך בגמרא ותימא ליה מכל מילי סליקת נפשך, אמר אביי יד בעל השטר על התחונה. ופרש"י ז"ל:

כל המוציא שטר על המוחזק בדבר, מה שמפורש בשטר יכול לתבוע עליו, ואם השטר סתום מורידים אותו לפחות שבמשמעות השטר. וכאן הבעל בא בתקנת חכמים על נכסי אשתו בג' דברים: לאכול פירות ולירש, ואם תמכור מכרה בטל. וזו מוציאה עליו שטר שכתבת לי דין ודברים אין לי בנכסך, ולשון סילוק הוא זה, והוא יכול לטעון - ודאי לשון סילוק הוא, אבל לא נסתלקתי אלא מפחות שבדברים, וזו היא המכירה, אבל כל זמן שלא תמכור אוכל פירות.

וב"שיטה מקובצת" שם ד"ה יד בעל השטר על התחונה:

וא"ת, הא דיד בעל השטר על התחונה, היינו משום דבעל השטר הוא המוציא, והכא אדרבא היא הויא מוחזקת? - ותיירץ רש"י דהבעל מקרי מוחזק, כיון דזיכו לו חכמים שלשה דברים: לאכול פירות ולירש, ואם תמכור מכרה בטל, והיא באה להוציא מידו זכות זו מכח שטר זה, וידה על התחונה, כ"ל.

הרי שבכל מקרה שהחייב הוא ברור מכוח תקנת חכמים, הרי זה בגדר מוחזק, והבא להוציא הוא בדין המוציא מחבירו עליו הראיה. בנידון דידן שהחייב במדור הוא ברור, דכל כהאי גוונא שמציקין לה אין זה מדור שהבעל חייב לאשתו, ואינו בא לפטור עצמו אלא מטעם ספק, שמא היה בהסכמתה משום ויתור, הרי לדעת הי"א, דעת הרא"ש (ולדעת הי"תומים" לכולי עלמא) יש לפרש הסכמתה עפ"י הפחות שבלשונו, וסגי לראות בהסכמתה רק לזמן מצומצם בלבד, ודיינינן בזה על הבעל דין המוציא מחבירו עליו הראיה, כיון שהיא נחשבת המוחזקת מכח ההלכה, שחייב במדור הראוי.

אלא שלכאורה יש עדיין לדון, שאם אמנם כך הדברים לפי תירוצו של אביי בגמרא הנ"ל, אולם יש שם עוד תירוץ של רב אשי שמדייקים מלשון הסילוק שלו - "בנכסיך - ולא בפירותיהן, בנכסיך - ולא לאחר מיתה". ובתוס' שם ד"ה רב אשי נוקט שרב אשי חולק על אביי, ולא ס"ל הא דיד בעל השטר על התחונה. ואי"כ הרי יש לנקוט כרב אשי דהוא בתראה.

ועיי' ב"טורי זהב" (סי' צ"ב א) שכי' ליישב מה שנראה כסתירה לדעת רב אשי ממה דבכל הש"ס נקטינן דיד בעל השטר על התחונה. וכתב ה"טורי זהב" דלא ס"ל לרב אשי חידושו זה של אביי שבכהאי גוונא שהבעל בא מכוח תקנת חכמים נחשב הוא המוחזק והאשה היא המוציאה והמוציא מחבירו עליו הראיה. (ובניגוד לדעת ה"בית חדש" שכי' בדברי התוס' הנ"ל שתלמיד טועה כתבו, כי לא יתכן שרב אשי חולק על הנקוט בדינו בפשטות בכל דוכתי דיד בעל השטר על התחונה). ואם ההלכה כרב אשי, הרי שאין לנו כלל זה של אביי אלא המוחזק בפועל הוא בדין המוחזק, והבא להוציא ממנו הוא בדין המוציא מחבירו עליו הראיה. אך גם אם נאמר כ"טורי זהב", הנה התוס' הניחו שם בקושיא על רב אשי, דלשון המשנה נראה שרק בדיעבד אם מכרה ונתנה קיים, ואילו לרב אשי גם לכתחילה יכולה למכור. וצריך לדחוק דלשון המשנה הוא לאו דוקא.

אולם הן גם להלכה הועתק לשון המשנה. וכן הוא לפנינו בשו"ע (שם סי' צ"ב א), ועיי"ש "בית שמואל" שהלשון הוא דוקא, ורק אם מכרה מכור, אבל לכתחילה לא תמכור. (ועיי"ש עוד "בית שמואל" סי' ק' ג' שנראה נוקט שרב אשי לא בא לחלוק על אביי אלא מוסיף על דבריו). אי"כ גם אם ננקוט כהתוס' הנ"ל וכביאור הט"ז, לא נקטינן להלכה כרב

אשי, וזה אולי מפני שלפניו לשון המשנה דחוק וכנ"ל, מכוח קושי התוס', או אולי דס"ל דרב אשי לא בא לחלוק על אביי אלא להוסיף על דבריו (וכ"ב בית שמואל" הני"ל). עכ"פ ברור שלהלכה נקטינן כאביי, שכל שבא לטעון נגד תקנת חכמים הוא בגדר המוציא מחבירו עליו הראיה, אף על פי שבפועל הוא מוחזק בממון.

א"כ בנידון דידן יש לנו לפרש הסכמתה לפי הפחות ביותר, ואם אמנם לא ניתן לפרש שהסכמתה היא ליום אחד או חודש אחד בלבד, כי על זה לא שייך תנאים והסכמה, ומכל מקום למשך זמן של שנה - כטענת האשה, ודאי שניתן לפרש הסכמתה, וכעין שמצינו לענין לשאת בעול במסי העיר: "כמה היא בעיר ויהא כאנשי העיר? - י"ב חודש" (בבא בתרא ז' ע"ב). הרי ששיעור זה של י"ב חודש נחשב לדירת קבע. ועל כן, אף שלא נתפרש בשעה שהוסכם ביניהם לכמה זמן הסכמתה מחייבת, מספיק לפרש הסכמתה למשך שנה בלבד. ואין לדון בזה לאחר שעבר זמן זה מצד הסכמתה, רק מצד ההלכה הכללית, המפורשת בסי"ד הני"ל, ובזה הרי כנ"ל בכהאי גוונא שאינה תובעת הרחקתן של הנשים מן הבית, אלא היא המוכנה לעזוב, ותובעת מדור כפי התחייבותו, הדין עמה.

ונוסיף עוד, שלפי מה שהסקנו, שבכל מקרה של ספק אם נפטר מתקנת חכמים או לא, יד הבא מכוח תקנת חכמים על העליונה והבא לפטור עצמו הוא שנחשב למוציא שעליו הראיה. א"כ גם אם לא נרד לחילוק האמור לעיל בין שתובעת הרחקת הנשים הללו, לבין שתובעת מדור לעצמה, ונראה שהדבר עדיין תלוי במחלוקת, אם כהמחבר בשו"ע, עפ"י דעת הרמב"ם, ואף כהרמ"א עפ"י דעת הרב המגיד שמקורו ברי"ף, ואף אם לא נקבל הכרעת "בית מאיר" להלכה כהרמב"ם, עכ"פ הן מידי ספק לא יצא; וגם אם אינו אלא ספק, הרי יש לראות האשה כמוחזקת כיוון שבאה מכוח תקנת חכמים. והבעל כמי שבא להוציא, ודיינינו ביה המוציא מחבירו עליו הראיה. וא"כ אין ביד הבעל להכריח האשה לדור עם חמותה ואחותו, מבלי צורך שתוכיח שהן הן המצירות ומריעות לה. ויש עליו חיוב להעמיד לרשותה מדור בנפרד מנשים אלה. (ועיין עוד ב"פסקי דין רבניים", ח"א עמ' 201 ואילך אריכות גדולה ענין המנהג בענין זה).

מסקנא דמילתא:

אף על פי שהאשה הסכימה בשעת הקידושין והנישואין לדור יחד עם חמותה ואחות בעלה, כל שלא נתפרש במפורש אורך הזמן, יש לפרש הסכמתה לזמן הפחות ביותר, שהוא שנה אחת. וכל שעברה שנה, הרשות ביד האשה לתבוע מדור בנפרד, ושומעין לטענתה בזה כשטוענת שמציקין לה ומריעין לה, אף אם אינה מוכיחה שלא היא המגלגלת הקטטה. ואם כן בנידון דידן שכבר עברה למעלה משנה מזמן הנישואין, (ונוסף על זה נולד תינוק, וזה גם משמש גורם מכביד בבית מגורים משותף), טענת האשה למדור בנפרד מתקבלת, והבעל חייב להעמיד לרשותה דירה נפרדת. וכל עוד אין הוא עושה כן, עזיבתה את הדירה המשותפת מוצדקת וחייב במזונותיה בכל מקום שהיא.

בהתאם לכל הני"ל אנו פוסקים:

- א. הערעור מתקבל, והבעל חייב לשכור דירה על מנת שייגור שם עם אשתו ובתם בשלום ושלוה.
- ב. כל עוד אין הבעל ממלא האמור בסעיף א' הבעל חייב במזונות אשתו, למרות עזיבתה את מקום מגוריהם הקודם שהיה יחד עם חמותה ואחות בעלה.
- ג. התיק מוחזר בזה לכב' ביה"ד האזורי בחיפה על מנת לקבוע את גובה המזונות לאשה שחייב בהם, בהתאם לצרכי האשה והכנסות הבעל.
- ד. עד לקביעת ביה"ד את גובה המזונות, כאמור בסעיף ג', אנו פוסקים לאשה מזונות זמניים.

סימן נא: חלוקת הנכסים עם הגירושין

זהו ערעור על פסק דין של כב' ביה"ד האזורי לתל אביב מיום כ"א כסלו תשל"ז תיקים: לג11235/, 10579ד/1, בו נפסק כדלהלן:

א. אחרי שלדעת שני הצדדים פניהם לגירושין, ואף האשה מודה שלאור המסיבות והפירוד המוחלט הנמשך שנים, אין באפשרותה להכריח בעלה שישלים וגם היא מוכנה להתגרש, לכן דעת ביה"ד, שלא נראה כל סיכוי לשלום ביניהם, ועל הצדדים להתגרש מיד ללא דיחוי, ובפרט שהבעל טרם הוליד ילדים. אף שדבר זה אינו מטרידו, וגם לא טיפלו בזה ויתכן שגם אחרי הגירושין לא ישא אשה בת בנים, בכ"ז דעת ביה"ד שעליו לקיים מצוה כהלכתה ולהתגרש כד"ת.

ב. אשר למניות החברה ג. בע"מ הרשומים רק ע"ש האשה ואפילו אם נקבל טענות הבעל על השקעותיו ברכישת חלק ממניות אלו, אבל עצם הדבר שרשם רק ע"ש האשה, מקנה לה הזכות על בעלות המניות האלו.

ג. בקשר לדירת המגורים שהיתה רשומה בעת הנישואין רק ע"ש האשה וכעבור מספר שנים העבירה מחצית הדירה ע"ש הבעל, לא הוכחה טענתה שכאילו הבעל הבטיח לה כתמורה רישום ביתו גם על שמה, אף שלא נראית לביה"ד טענתו שכאילו נתן לאשה "תמורה" על קבלת חלק בדירתה, ואין הגיון בזה שזוג שלכל אחד רכוש משלו רק צד אחד יעביר רכושו לצד שני, בכ"ז אין הוכחה ברורה שנוכל להפקיע חלק הבעל בדירה, אבל זכות ראשונה לאשה ברכישת חלקו של הבעל ואם האשה לא תקנה החלק של הבעל, הזכות לבעל לקנות חלק האשה, או שהדירה תימכר והצדדים יתחלקו בשוה בכסף שיתקבל מהמכירה.

ד. כל צד שיקנה חלקו של השני, תיחשב הדירה כפנויה לצורך חשבון המחיר שעליו לשלם, והמחיר ייקבע ע"י ב"כ הצדדים בדרכים המקובלות במקרה כזה.

ה. לאור זה נופלת טענת האשה שכאילו היא שותפת בתמורה שהתקבלה ממכירת הבית שהיה רשום רק על שם הבעל, דהיינו המכונית שנרכשה בחלק מהכספים האלו, לכן המכונית הרשומה ע"ש הבעל תישאר בבעלות הבעל.

